

1. ΟΙ ΑΝΑΤΑΡΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΚΑΝΟΝΙΚΟΤΗΤΑΣ

Μέσο: . . . . . ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 08/10/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 08/10/2023

Σελίδα: 45

Innews AE - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

ΓΝΩΜΗ

Οι αναταράξεις της «νέας κανονικότητας»

ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΤΣΑΚΩΝΑ

Το τέλος του Ψυχρού Πολέμου πριν από περισσότερο από είκοσι χρόνια δεν οδήγησε μόνο στην κατάργηση των βεβαιωτήτων και της σταθερότητας ενός κόσμου όπου το ενδεχόμενο πολέμου μεταξύ των μεγάλων δυνάμεων ήταν αδιανόητο λόγω της ύπαρξης των πυρηνικών και κυρίως του δόγματος της «Αμοιβαίας Βεβαιωμένης Καταστροφής». Ο πόλεμος μεταξύ των μεγάλων δυνάμεων μπορούσε έτσι να διεξάγεται «μέσω αντιπροσώπων» σε διάφορες περιφέρειες του πλανήτη αλλά εκτός της «ευρωπαϊκής comfort zone», δηλαδή μιας περιοχής ασφάλειας και σταθερότητας. Μέσα σε αυτή την εικοσαετία – κυρίως μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 – ο κόσμος κατέστη ολοένα και περισσότερο «αλληλοσυνδεόμενος», «σύνθετος», «πολυποικίλος» και κυρίως απρόβλεπτος. Οι δυναμικές αλλαγές που συντελούνται με μεγάλη ταχύτητα σε έναν – ακόμα σχηματιζόμενο – πολυκεντρικό κόσμο, που χαρακτηρίζεται από τη μετακίνηση της ισχύος προς την Ασία και την ανάδυση νέων δυνάμεων στο διεθνές σύστημα, ενίσχυσαν το στοιχείο της ρευστότητας τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε περιφερειακό επίπεδο.

Σε αυτό το περιβάλλον η έννοια της εδαφικής κυριαρχίας μεταλλάσσεται, ο δυναμικός ρόλος των διεθνών οργανισμών όσον αφορά την ενίσχυση της σταθερότητας και την επίτευξη της ειρήνης αποδυναμώνεται, ενώ κράτη με μεγάλες φιλοδοξίες και συνεχώς ενισχυόμενες στρατιωτικές ικανότητες που επιφυλάσσουν στον εαυτό τους τον ρόλο «Κεντρικής Δύναμης», όπως η Τουρκία, θα επιχειρήσουν να καλύψουν το κενό ισχύος που δημιουργεί είτε η αποχώρηση είτε η μείωση του ενδιαφέροντος των μεγάλων δυνάμεων είτε η μεταξύ τους αντιπαράθεση. Είναι ενδιαφέρον ότι ειδικά όσον αφορά την Τουρκία, η – με ιδιαίτερα δυναμικό ή ακόμα και με άταστο τρόπο – προσπάθεια κάλυψης του δημιουργούμενου κενού ισχύος επιχειρήθη-

κε και στα τρία υποσυστήματα που συνθέτουν το τρίγωνο αστάθειας εντός του οποίου βρίσκεται η Τουρκία (Μέση Ανατολή, Καύκασος, Βαλκάνια).

Ειδικά όσον αφορά την περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, τις «παραδοσιακές» συγκρούσεις και αντιπαράθεσεις (τόσο διακρατικές όσο και διεθνικές ή/και ενδοκρατικές) συνοδεύουν ήδη με ακόμη μεγαλύτερη συχνότητα και ένταση μια σειρά από σύγχρονες απειλές και προκλήσεις, όπως το διεθνικό οργανωμένο έγκλημα, η διεθνής τρομοκρατία, η ανεξέλεγκτη μαζική παράτυπη μετανάστευση, οι «κυβερνο-απειλές» και κυρίως τα περιβαλλοντικά προβλήματα και οι δραματικές συνέπειες της κλιματικής αλλαγής ή ακριβέστερα της «κλιματικής κρίσης» (πλημμύρες, «μεγασπυρκαγιές» κ.ά.) με τις οποίες βρίσκονται αντιμέτωπα όλο και συχνότερα τα κράτη της περιοχής. Η ρευστότητα αποτελεί έτσι ήδη ένα «δομικό» χαρακτηριστικό της Ανατολικής Μεσογείου καθιστώντας τις «πολυ-κρίσεις», δηλαδή την ταυτόχρονη ανάπτυξη παραδοσιακών και σύγχρονων απειλών και προκλήσεων, τη «νέα κανονικότητα» της περιοχής.

Ποια μπορεί να είναι η απάντησή μας «μεσοαίας» ευρωπαϊκής χώρας, όπως η Ελλάδα, η οποία καλείται με περιορισμένα μέσα να καταστεί περισσότερο ασφαλής απέναντι σε ένα περιβάλλον όπου κατά τραγική ειρωνεία η βασική του «σταθερά» συνδέεται με αστάθεια και ρευστότητα και ενώ υφίσταται πληθώρα τρόπων σύνδεσης της αναθεωρητικής συμπεριφοράς της γεωπολιτικής Τουρκίας με άλλες δυναμικές απειλές ή/και νέες «αρωπότητες» για την ασφάλειά της; Τίποτα λιγότερο από τη συνεχή εγρήγορση και επαγρύπνηση καθώς και τη δρομολόγηση θεσμικών αλλαγών και μεταρρυθμίσεων που θα της επιτρέψουν να ελπίζει για το καλύτερο ενώ θα προετοιμάζεται για το χειρότερο.

Ο κ. Παναγιώτης Τσακώνας είναι καθηγητής Διεθνών Σχέσεων και Σπουδών Ασφάλειας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, επικεφαλής του προγράμματος ασφάλειας και εξωτερικής πολιτικής στο ΕΛΙΑΜΕΠ.